

Spis treści

1. Na mole najlepsze są cytryny	7
2. Obiecała mi swoją sukienkę	29
3. To była solidna kamienica	65
4. Jaki smak ma głód?	87
5. Opuściła dzielnicę żydowską 2 sierpnia 1942 roku	125
6. Byłaś na usługach gestapo!	147
7. Mogę pani coś opowiedzieć...	173
8. Kodeks przetrwania w getcie i poza nim	195
9. Powyższe zeznanie daje świadectwo prawdzie	217
10. Nigdy nie powiedziała o nim „mój pianista”	259
11. Żydzi zamarzyli, żeby mieć swoją Matę Hari	275
12. Do Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego	297
13. Pociąg z Marsylii przyjechał...	321
14. Zagrozili, że zasiądą na widowni w obozowych pasiakach	359
15. To jest ostatni list	387
16. Lubi, kiedy przynoszę płyty z jej nagraniami	407
17. Do Lailly-en-Val w okolicach Orleanu...	429
12 grudnia 2007 roku	445
Podziękowania	449
Źródła fotografii	454
Indeks osób	455

NIEWINNA CZY KOLABORANTKA?

Pierwsza biografia Wiry Gran

Biografia żydowskiej śpiewaczki z warszawskiego getta, Wiry Gran, to nieznana do tej pory część historii Władysława Szpilmana, słynnego Pianisty z filmu Romana Polańskiego.

Szpilman grał na fortepianie w tej samej kawiarni na Lesznie 2, w centrum żydowskiego Broadwayu, gdzie Wiera Gran – nazywana polską Edith Piaf – śpiewała swoje piosenki.

Miała wszystko, czego potrzeba wschodzącej gwiazdce – egzotyczną urodę, piękny niski kontralt i muzykę we krwi. Tymczasem to o Szpilmanie po latach powstał film oklaskiwany przez cały świat. Ją oskarżono o współpracę z nazistami i okrzyknięto kolaborantką.

Opuściła Polskę w 1950 roku.

Występowała w paryskim hotelu Lutetia i w kabarecie Dinarzade, w sali Pleyela i Carnegie Hall, śpiewała gościnnie w Sztokholmie i Londynie, wyjechała na tournée po Ameryce Północnej. Koncertowała u boku Charles'a Aznavoura.

Wszędzie jednak, gdzie się znalazła – czy to we Francji, czy w Wenezueli – dosięgała ją przeszłość: pomówienia, zniesławienie, szkalowanie.

Czuła się pogrzebana za życia.

Zmarła w Paryżu 19 listopada 2007 roku.

Agata Tuszyńska rozmawiała z Wierą Gran przez ostatnie lata jej życia. Narodziło się z ich spotkań przejmujące świadectwo, wstrząsająca historia życia zapomnianej gwiazdy...

FOT. „PANI” 8/2010

Agata Tuszyńska – poetka, pisarka, jedna z najlepszych polskich biografistek. Jest autorką znakomicie przyjętych

w Polsce i za granicą książek o teatrze, biografii m.in. Ireny Krzywickiej, Isaaca B. Singera i Marii Wisnowskiej, a także autobiograficznych bestsellerowych *Ćwiczeń z utraty* oraz *Rodzinnej historii lęku*.